

Etter krigen

- Sakke slipper skrekken mens indre sår leges.
- I september pågikk det sjettede kurset i Rosenmetoden i Bosnia.
- De fire siste helgene har vi skrevet om mennesker som ble rammet av krigen.
- Dette er siste episode i vår serie, mens rettsoppgjøret ruller.

Rosenmetoden

- Handler om at kroppen har sitt eget språk.
- Gir mulighet for dyp avspenning gjennom berøring.
- Kroppen gir bare slipp på det den er rede til.
- Grunnleggeren Marion Rosen er fysioterapeut.
- 94 åringen praktiserer fortsatt.

KILDE: WWW.ROSENMETODEN.NO

Mor Mejra er stolt av sin blinde sønn.

17 år skiller foreldra fra Vehbija.

Blind beskytter

Skjult i en mørk kjeller hjalp Vehbija Peksin krigsofre. Tolv kvadratmeter rommet like mange mennesker.

SARAJEVO. Historien høres helt usannsynlig ut. Men flere bevitner hva som hendte gjennom to harde krigsår her. En blind fysioterapeut var helt sentral i hjelpearbeidet. Peksin sjøl viser oss rommet med et knøtt lite vindu. Det er trangt under taket, og umulig å forestille seg så mange klemte sammen i kjelleren. Alle menneskelige behov ble dekket innenfor disse fire veggene. Enten de skulle spise, ha sex eller gå på do. Vatnet ble strengt rasjonert. Regn var en velsignelse. Da sparte de i bøtter, og ba til Gud om at det skulle bli nok til å få vaska seg. Hver gang noen gikk opp og ut, våget de livet. I åsene rundt byen låg skarpskyttere. Mange døde.

Skyteskive. – Straks det ble stille, var det ekstra farlig. Lyden av fuglesang fristet oss opp i dagslys. Men om vi prøvde, haglet granatene rundt oss. Jeg som ikke ser, måtte alltid ha følge. Og vi ble ekstra synlige som skyteskive, forteller han.

I hemmelighet ble en radio lurert ned. Slik kunne de følge med krigens gang. Bare dager før freden senket seg, ble en kar drept ved porten like utenfor, på veg for å lytte til siste nytt. Han ble skutt fra 4,5 km hold. Rett i hodet, i følge Vehbija.

51 åringen var fysioterapeut da krigen brøt ut i 1992, og fikk flere tilbud om penger fra ulike parter som trengte hans kompetanse. Men den blinde takket nei. Ville heller hjelpe sine egne, de bosniske styrkene. Rundt om

i alle kjellerrom gjemte folk seg. Sarajevo var omringet av fiender. Ikke ei rute var hel i byen.

– I starten av krigen var jeg veldig redd. Men etter hvert ga jeg mer blaffen. Jeg visste aldri om vi levde i neste minutt, prøver han å forklare. Hele tiden tok han i mot pasienter.

«Bosnia var som en multikulturell lekeplass»

VEHBIIJA PEK SIN

Støttespiller. – Det var ingen vits i å ta lunsjpause. Vi hadde jo ikke mat, spøker han. Humoren er tøff, smilet aldri langt unna.

Vehbija ble blind som 24 åring. Hadde han bodd et annet sted, ville nok synet vært reddet med diagnosen grønn og grå stær. Men Vehbija forholder seg til fakta. Ikke hva som kunne vært. Stolt forteteller han om hovedinstituttet for medisinsk rehabilitering og fysikalsk medisin i tidligere Jugoslavia. Der utdannet han seg på 70 tallet. At han er berømt i Bosnia nå, skyldes mye Rosenmetoden. Som

han lærte i Sverige, og som han tok med hit for tre år siden. Både aviser og Tv har intervjuet ham om det. Det fortelles om mennesker som forsoner seg med fortida. De vil leve videre i vater.

Stockholm. Vehbija Peksin er ingen Hvermannsen. Innsatsen i kjelleren gikk over et par år før han måtte forlate barndoms hjemmet. Stockholm ble ny adresse. Kona Asima fulgte med sammen med datteren Azra. Hun er nå 19 år og kunststudent.

Sjøl er han ansatt i svensk helsevesen, men Sarajevo får stadig besøk. Slekta trenger hans hjelp. Barndomshjemmet er gjenreist med pengestøtte fra ham. Inntektene er lave, ledighetene stor. Slekt og venner i utlandet er avgjørende nå som det var det under krigen. Bidrag trengs for å bygge landet.

Hjertelig. Sunnmørsposten er invitert hjem til huset der foreldrene bor. Hit kommer også et dansk filmteam med blikk for Rosenmetoden. Men først er det bare oss denne råkalde september dagen. Inne på kjøkkenet har

far Muradif fyrt godt i ovnen. Når mor Mejra får høre at vi kommer fra Norge, blir journalisten omfavnet hjertelig. Jeg må love å hilse Fatima som lever trygt i vårt land. Vehbija ler godt av henne som tror at Norge er omtrent som en by. Mens hun stråler blidt straks vi forsikrer at det skal komme med i avisa.

– Journalister var populære når krigen herjet. De smuglet penger inn fra familie i andre land. Om politikere fikk fatt i støtten, kjøpte de bare våpen i stedet for mat, sier han hardt.

I kjelleren ble det snekret køysenger. Mens de minste barna ble plassert i et skap for å sove så trygt som mulig. Barna kjedet seg, og gråt over mugla brød. De lengtet ut i frisk luft.

Nedgangen til kjelleren er trang. Vehbija viser veg.

For å sikre de minste barna, ble de gjemt i dette skapet om natta.

I dette trange kjellerrommet overlevde tolv mennesker. Den blinde fysioterapeuten Vebhija Peksin hjalp skadde i et hjørne her.

Foto: KRISTIN MARIDAL

Verdifull. – Vesle Azra var bare fire år. Hun spurte meg om de som skjøt var dumme. Ja, svarte jeg. Krigen var en ubegripelig katastrofe. Bosnia var som en multikulturell lekeplass. Vi hadde levd lenge uten hatet. Konflikten virket improvisert. Kroaterne fikk hjelp fra Vest-Europa. Serberne fra russerne. Arabiske muslimer ville hjelpe oss bosniske muslimer. Men de er for harde i sin form. Vi avsto, og havnet i midten. Derfor ble vi ekstra hardt rammet, lyder hans analyse. Når vi lurar på hvorfor han ikke kom seg unna med sine tidligere, sier han at hans liv ikke var mer verdt enn andres.

– Jeg ville bidra til å beskytte mitt folk. At jeg er blind er ikke noe jeg går rundt og husker. Fordi jeg aksepterer meg sjøl, gjør også andre det lettere, fortsetter han. Vebhija dveller ikke ved det triste. Han har blikket rettet framover om han er aldri så blind. At nettopp Rosenmetoden skulle bli så viktig i hans liv, var helt tilfeldig.

Vendepunkt. – Jeg ble anbefalt et kurs, og fikk støtte fra min arbeidsgiver. I starten syntes jeg

metoden virket skummel. Ja, jeg vurderte å hoppe av. Men så begynte jeg å undre meg. Annika Minnhberg og Yrsa Kjerrgren ble mine dyktige lærere i Stockholm. Så for snart seks år siden var jeg ferdig rosenterapeut. Og jeg har aldri angret.

«I starten av krigen var jeg veldig redd»

VEBHJAJA PEKSIN

At kursene er gratis her i Bosnia, har alt å si. Rosenmetoden er med å sikre freden, tror Vebhija Peksin. Mange strever med traumer etter krigen. De holder masken, later som at alt er bra. Smerten kapsles inne, og vondt blir bare verre.

– Rosenkurset er som multikulturelle møtested. Det bidrar til demokrati, og tilliten øker mellom folk våre. Sjøl er jeg endret som person. Ikke bare mer avslappet, men også mer åpen. Villig til å hjelpe, uansett. Jeg liker flere mennesker.

KRISTIN MARIDAL
kristin.maridal@smp.no

Fredsverksted

Alt for å sikre freden.

FATTIGE. Rosenmetoden hjelper oss, sier en ung mann som deler sine erfaringer i en sirkel med mennesker. Mange av dem var barn under krigen i Bosnia. Vi er i Fojinica i september, på den sjette rosensamlingen. Alle herfra deltar gratis.

Blant de skandinaviske lederne er ei norsk Rosenterapeut Randi Humlen Lund fra Ålesund. Hun skal aldri komme til å glemme inntrykkene fra disse dagene. At så mange menn vil ta utdanningen, sikrer balansen, synes hun.

Noen sier de er vekket innenfra. Andre at de nå våger å se sannheten. Flere deltar for å lære noe de kan gi videre til sitt eget folk.

Usynlig. – Vi har så mye krig inni oss, sier en mann som flyktet til Sverige da han var en ung gutt. Anniken Minnhberg var med å ta metoden til Bosnia for tre år siden. Hun minner om muligheten til å finne rester av det som var. Også de gode minnene. De ligger gjemt under laget av det triste.

– Jeg ser mer enn smerte her. Dere har så mye glede i dere, understreker hun.

Følelser. En mann som har vært stille i forsamlingen, blir oppfordret til å ta ordet. Han

Landet bygges etter krigen. Men mye går seint.

røper at han har levd med et usynlig panser på seg. Det ble en fysisk smerte. Etter en behandling dagen før, slipper det vonde. Det kjennes så befriende. Han puster lettere.

Ei som sjelden ler, opplevde ei latterkule. Mens ei anna ei er bare trist. Ei tredje beskriver det som om hun har tatt steget ut fra et trangt rom inni seg. Og at hun vokser.

En ung mann runder av de delte opplevelsene med å beskrive landet sitt slik:

– Bosnia var som ei knust leke. Som vi ikke klarte fikse. Flere gikk forbi uten å hjelpe oss. Men nå har vi redskaper til å bote på alt som har gått i stykker. Det gir håp.